

Høring Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) – Skolelederforbundets høringsvar

Skolelederforbundet ønsker å gi innspill til høringen om ny introduksjonslov på følgende paragrafer:

§4 - bestemmelsen som regulerer kommunens overordnede ansvar etter loven

§5 - bestemmelsen som regulerer fylkeskommunens ansvar etter loven

§9 - om målgruppen for loven

§11 - om kompetansekartlegging

§12 - om karriereveiledning

§14 - om sluttmaal for introduksjonsprogrammet

§15 - om innholdet i og omfanget av introduksjonsprogrammet

§16 - om varigheten av introduksjonsprogrammet

§17 - om individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram

§ 18 - om integreringskontrakten

§ 32 - om oppnåelse av et minimumsnivå i norsk

§ 33 - om varighet og omfang av opplæringen i norsk

§ 39 - om kompetansekrav for lærere

Videre til §4.1 i forslag til endringer i statsborgerregelverket.

Av de særlige spørsmålene departementet har stilt til høringsinstansene, vil vi særlig uttale oss om spørsmålet om at kommunens tilbud skal være forsvarlig, samt spørsmålet om opplæring og prøve i samfunnskunnskap.

Vi ønsker innledningsvis å knytte noen kommentarer til bakgrunnen for lovforslaget.

Departementet sier i høringsnotatet på side 113 at de er av den oppfatning at «dagens norskopplæring ikke gir deltakerne tilstrekkelige norskkunnskaper til å komme i utdanning og få en varig tilknytning til arbeidslivet». Det vises til forskning og rapporter redegjort for under punkt 2.5 i høringsnotatet, herunder særlig forskning og rapporter knyttet til oppnådd resultat på norskprøver og måloppnåelse etter avsluttet introduksjonsprogram. Som forklaring på dårlige resultater antar departementet at dette trolig skyldes flere forhold, <..> for eksempel kvaliteten og intensiteten i selve opplæringen, herunder bruken av språkpraksis, svak individuell tilrettelegging og manglende kompetanse hos lærerne. Resultatene kan trolig også forklares med at kommunen ofte ikke har høye nok ambisjoner på vegne av den enkelte deltaker, se punkt 2.5.3.» (Side 113)

Skolelederforbundet har satt seg inn i rapportene som gir departementet bakgrunn for sine oppfatninger. Resultater er målt etter resultater på norskprøver, samt kommunenes rapportering på måloppnåelse etter avsluttet introduksjonsprogram. Om norskprøvene som kvalitetsmål må følgende presiseres. Avsluttet norskopplæring med obligatorisk norskprøve som fastslår nivå på delferdigheter er av nyere dato. Kompetanse Norge overtok ansvaret for å arrangere obligatorisk avsluttende digital norskprøve i 2014. Før 2014 var det å avlegge norskprøve frivillig for deltakeren. Kvalitet på norskopplæring målt opp mot beståtte norskprøver 2 og 3 fra før 2014, hvor norskprøve 2 målte bestått nivå A2 og norskprøve 3 målte bestått nivå B1 er derfor et dårlig mål på det reelle språknivået etter endt opplæring, da de færreste hadde behov for å dokumentere mer enn oppnådd nivå A2. Etter innføring av obligatoriske avsluttende norskprøver i 2014 som ikke bare angir et bestått nivå, men et reelt oppnådd nivå på alle delferdigheter, har det også kommet krav om å dokumentere nivå A2 som krav for statsborgerskap. Det har medført at norskprøven har vært avlagt ikke bare for å dokumentere et nivå før avsluttet opplæring, men et oppnådd nivå for statsborgerskapsprøven. Det forklarer trolig mye av årsakene til at resultatene på norskprøvene viser at det stadig er flere som avlegger prøven, men at resultatene på delprøvene er synkende (høringsnotatet side 28). Resultater fra større opplæringssteder hvor Skolelederforbundet har medlemmer, viser tvert om god progresjon og økende

antall deltagere som oppnår og dokumenterer minimum B1 på alle delferdigheter. Skolelederforbundet stiller seg avvisende til departementets antagelser om samlet sett for dårlig norskopplæring og undrer seg over at departementet mener de har nok forskning og dokumentasjon til å forsvare et angrep på en hel profesjon.

Vi ønsker også innledningsvis å knytte noen generelle kommentarer til det europeiske rammeverket for språklige ferdigheter. Rammeverket ble utviklet på 90-tallet ut fra et behov i Europa om å kunne dokumentere og sammenligne språkkunnskaper i Europa. Se <https://www.udir.no/contentassets/7b05fd5245a04fe1bad995dc69809703/det-felles-europeiske-rammeverket-for-sprak-2011.pdf>.

De ulike nivåene kan brukes til å beskrive den generelle språklige kompetansen morsmålsbrukere har ved store overganger knyttet til opplæring i en europeisk kontekst. A1 beskriver således nivået ved skolestart og før barnet har lært å lese sammenhengende tekster, A2 beskriver nivået ved overgang mellom barne- og ungdomsskole, B1 overgangen fra ungdomsskole til videregående skole, B2 overgang til universitet. B1, som beskrives som et selvstendige språknivå, angir altså 15-16-åringens kontekststøtthengige språk omtrent ved overgangen til det skoleslaget som oppøver og lærer en mer akademisk, kontekststøtthengig språklig kompetanse. Språklig kompetanse kan man ha på ulike språk. Språk er en forutsetning for læring. Høy språklig kompetanse på eget morsmål gjør det enklere å lære ikke bare nye språk, men også nye fag og de ulike fagenes språk. Jo flere språk eller fag en kan, jo lettere er det å lære ytterligere nye språk og nye fag. Språk øves, trenes og læres over tid i en «skolsk» og faglig kontekst. Alle som har forsøkt å lære seg fremmedspråk i voksen alder vet hvor krevende det er å faktisk kunne kommunisere med samme språklige og faglige forståelse til gitte innholdsmessige domener som en 15-åring som har språket som morsmål. Samtidig er 15-åringens språklige og faglige forståelse i Europa opplært i grunnskolen et lavt nivå. Grunnskole som minste avsluttede skolebakgrunn gir dårlige forutsetninger for en varig tilknytning til arbeidslivet uansett nasjonal bakgrunn. B1 er i sum et høyt språklig nivå, samtidig som det ikke er høyt nok for den kompetansen som er nødvendig for mange yrker. Vi må anerkjenne det læringsarbeidet som er nødvendig for den voksne for å lære et nytt språk, særlig når skolebakgrunnen fra eget hjemland er liten og ikke kan sammenlignes i omfang, kvalitet og varighet med det norske skolesystemet. At mange som avlegger norskprøve faktisk ikke oppnår B1-nivået i noen eller alle delferdigheter kan ikke alene skyldes dårlig norskopplæring, men at oppgaven er stor og krever et stort læringsarbeid.

Skolelederforbundet kan dokumentere at organisasjoner som er profesjonelt ledet av skoleledere med stor faglig kompetanse innen det skoleslaget de leder gir langt bedre læringsresultater. Lærende og samarbeidende organisasjoner har ledere som legger til rette for gode profesjonelle fagfelleskap av ansatte med høy pedagogisk og faglig kompetanse. Det finnes mye forskning om læring og undervisning. Våre medlemmer har i stor grad denne kompetansen og leder for økt læring. Det er stor forskjell på dårlig og god undervisning. Den kan måles i tid eleven/den voksne deltakeren bruker på å kunne synliggjøre oppnådd læring/kompetanse. Forskjellen kan være svært stor. Enkelte elevgrupper kan på kortere tid vise mer kompetanse enn sammenlignbare grupper hvis de har vært utsatt for fremragende undervisning.

Skolelederforbundet ønsker i denne sammenheng også å stille spørsmålet om vi totalt sett i Norge har tilstrekkelig forskning på området voksne med lite skolebakgrunn innvandret i voksne alder. Har vi nok kunnskap om læring for denne gruppen? Vet vi nok om hvordan vi metodisk kan gi gruppen strategisk kunnskap om egen læring, slik at de kan kontrollere egen læringsprosess? Hvilke grep kan «låse opp» muligheten til faglig og språklig forståelse for gruppen? Er det morsmålsinvolvering i tidlig læringsfase? Er det pedagogiske grep som virker bedre enn andre? Hvordan kan vi overføre det vi vet om læring generelt til gruppen - og er det overførbart? Dagens politiske ledelse er veldig opptatt av norske verdier og kunnskap om det norske samfunnet. Opplæringen i norske verdier skal ta utgangspunkt i planer utviklet av Kompetanse Norge. For samfunnskunnskap er det utviklet en egen læreplan. For deltakere fra land som står langt fra Norge i generell demokratiforståelse, likestilling og like rettigheter er det urealistisk å tro at et 50-timerskurs i mottak og et 50-timerskurs i samfunnsfag gitt på et språk de forstår vil gi reell forståelse nødvendig for god integrering. Lik vi trenger anerkjennelse av det store læringsarbeidet som er nødvendig for god språklæring, er det viktig med

anerkjennelse av hvilket stort læringsarbeid det kreves for å kunne stille spørsmålsteget ved den forståelsen som er ervervet i et hjemland veldig forskjellig fra vårt. Vårt skolesystem har et særlig fokus på dybdelæring, kritisk tenkning og refleksjon. Vi har et overveiende sosiokulturelt læringssyn. Aina Irene Weidal sin masteroppgave fra 2018 illustrerer hvor vanskelig det er å lære i et nytt skolesystem selv for deltakere med mye skolegang fra et hjemland med et overveiende behavioristisk læringssyn. Se Weidal, Aina: «Lære å lære på nytt. En kvalitativ intervjustudie av voksne innvandreres første møte med norskopplæring», Høgskolen i Østfold, vår 2018.

Skolelederforbundet mener at all forskriftsfestet opplæring i Norge bør samles under en felles faglig paraply der krav til skoleledelse, skoleutvikling og skolefaglig kompetanse er samlet i en linje. Dagens opplæringslov med tilhørende læreplaner er tuftet på den nyeste kunnskapen om skole og læring. Ny generell del av læreplanen underbygger og begrunner vårt demokratiske samfunns behov for innbyggere med dybdekompetanse, demokratiforståelse og evne til kritisk tenkning og refleksjon i et livslangt læringsperspektiv. Skolelederforbundet stiller spørsmål ved hvorfor det ikke uttrykkes tydelig at overordnet del av læreplanen skal være gjeldende også for norskopplæring etter integreringsloven. Vi minner om at det i læreplanen i norsk og samfunnskunnskap fra 2005 tydelig sies at læreplanen er tuftet på de overordnede prinsippene i generell del av læreplanen, se <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2005-09-16-1055>. I ny utgave av 2012 sies dette ikke lenger eksplisitt. I høringsnotatet er fagfornyelsen ikke nevnt.

Endringer i norsk grunn- og videregående skole gjøres for det meste etter grundige utredninger basert på solid forskning. Vi viser særlig til endring av fraværs grensen i videregående skole. Et langt utredningsarbeid ga skolene god tid til å tilpasse alle sine administrative rutiner og systemer for endringen. Endringene ble også grundig evaluert. Dette gjaldt kun en relativt sett liten endring. I lovforslaget om ny integreringslov foreslås langt flere endringer som har mye større innvirkning på praksis enn nevnte eksempel fra videregående skole. Endringene synes oss også langt dårligere fundert i forskning og kunnskap om antatt virkning av foreslåtte endringer.

Til §33

Skolelederforbundet støtter forslaget om krav til pedagogisk og språklig kompetanse. Det var på høy tid at det kommer krav til pedagogisk kompetanse og fagkunnskap også for norskopplæring etter integreringsloven. I tillegg til andrespråkkompetanse, mener vi at også generell norskkompetanse er viktig og at kombinasjoner av studiepoeng i norsk, særlig norsk språk og grammatikk, norsk som andrespråk og flerkulturell kompetanse bør vurderes i forskrift som anbefalte kombinasjoner. Dette som veiledende til utdanningsinstitusjoner som skal kvalifisere fremtidige lærere for voksenopplæringsområdet.

§32 og 33 gir bestemmelser om varighet og omfang av norskopplæringen, samt om krav til oppnådd norsknivå.

Skolelederforbundet støtter departementet i antagelsen om at et formulert krav til oppnådd nivå (§32) kan bidra til høyere motivasjon for deltakeren til reelt utbytte av obligatorisk opplæring, altså rett og plikt til norskopplæring. Tydelig formulerte krav og forventninger er viktig i en læringsssammenheng. Dette er dokumentert i forskning om vurdering for læring. Vi er likevel usikre på om krav til oppnådd nivå samtidig med foreslått redusert tid til opplæring for visse grupper (§33) vil gi ønsket resultat både i bedre norskopplæring og bedre deltagelse i arbeidslivet. Erfaringen til mange av våre medlemmer i voksenopplæringen forteller om deltakere som er veldig opptatt av så raskt som mulig å fullføre sine obligatorisk plikttimer fordi de så raskt som mulig ønsker å komme i lønnet fulltidsarbeid. Mange avslutter sin norskopplæring til tross for faglige råd om fortsatt opplæring inntil nivå B1. Mange av disse har også generelt lav kompetanse og hører med til de første som mister jobben i omstillingsfasen. Våre medlemmer frykter at redusert tid til opplæring for grupper med videregående kompetanse fra hjemlandet faktisk vil føre til at færre får mulighet til å nå kravet om B1. Dette er områder hvor vi totalt sett har for dårlig systematisk kunnskap til å kunne si noe om 18 måneder som en absolutt frist i tillegg til mulige permisjoner vil være tilstrekkelig. Lovforslaget sier ikke noe om hva som skal skje dersom de innen tidsfristen ikke når kravet om nivå - skal de da måtte betale for opplæring? Lære på egenhånd? Hvordan vil det da gå med deltagelse i arbeidslivet og en varig tilknytning til dette? Skal

NAV overta ansvaret for å gi tiltak som ruster denne gruppa for tilknytning til arbeidslivet? Eller er det andre forhold deltakerne må frykte knyttet til opphold og statsborgerskap? Våre medlemmer minner om at de deltakerne det her er snakk om faktisk ofte har en fluktbakgrunn som gjør at de har en bagasje med seg av grusomme erfaringer vi vanskelig kan ta inn over oss, men som vi vet hemmer læring.

Lovforslaget vil muligens ha som konsekvens at flere voksenopplæringsssenter vil gjøre om sitt undervisningstilbud hva angår ukentlig timeomfang. Deltakere i introduksjonsprogram skal ha 30 uketimer. Disse fordeles ofte mellom timer til norskopplæring og timer til samfunnskunnskap, ICDP-kurs, karriereundervisning mm. Et timeomfang fra 12 (spor 3) til 20 (spor 2) timer ukentlig anses som et godt timeantall for norskopplæring i tillegg til det arbeidet deltakeren må gjøre selv for å praktisere språket i autentiske sammenhenger. Dersom tidsfristen nå blir endelig, vil kanskje timeomfanget måtte økes. Deltakere som kunne kombinert norskopplæring og arbeid vil kanskje måtte være lenger i ren opplæring og også få et større timeomfang og mister den språkpraksisen de får en en jobbsammenheng. Det vil i tilfelle være omfattende endringer. Vi vet ikke om de vil virke bedre. Det er uklart hvilke endringer som er nødvendige for administrasjon og forvaltning. Vi antar at timer fortsatt må telles for overføring til NIR og at kortere frist kun blir et tilleggskrav til kontroll av innfridde rettigheter. Våre medlemmer stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig, gitt at læring også krever tid til refleksjon og modning. Mange har mye kunnskap de skal erverve på kort tid for å mestre et liv i et nytt samfunn. Mange ønsker å jobbe ved siden av. Med dagens frister er det på landsbasis kun ca 30% som oppnår B1 skriftlig. Er det da rimelig å anta at et krav om språklig nivå i kombinasjon med kortere tid til læring vil gi bedre resultater når eneste øvrige krav til erindring i læringssituasjonen er økt krav om lærerkompetanse? Departementets egne tall viser jo at ca 50% allerede har denne kompetansen og at det derfor vil være enkelt med kompetansepåfyll? Vi vil påpeke at vi har medlemmer i voksenopplæringsssentra som oppnår langt bedre resultater på norskprøvene, helt opp mot 100% dokumentert B1 for visse grupper deltakere de har gitt undervisning. De samme stiller spørsmål ved om de kunne klart det samme med de nye tidsfristene departementet nå foreslår. En organisasjon hvor Skolelederforbundet har mange medlemmer har analysert tallene for hvem som oppnådde B1 på skriftlig del av norskprøven i 2018. Alle er spor 2 eller spor 3. Ut fra en antagelse om at de har deltatt på kurs med et ukentlig timeomfang på 12 (spor 3) eller 20 (spor 2) og hvor mange timer de da hadde rukket å gjennomføre på 18 måneder, fant de at ca 20% av deltagerne som var rett- og pliktdeltakere hadde brukt betydelig lenger tid enn 18 måneder og følgelig mest sannsynlig ikke ville klart B1 med ny lov.

Lovforslaget inneholder også en paragraf om krav til individuell plan. Dette kravet er ikke nytt. Den individuelle planen er et godt grep for deltakeroppfølging og -involvering. Bedre nettverk for samarbeid for læring i kommunene som en følge av mer samarbeid rundt introduksjonsprogramsdeltakere vil kanskje kunne bedre samarbeidet med deltakeren om en individuell plan og dermed også deltakerens læringsutbytte. Særlig kombinert med krav om et nivå i norskopplæringen. Men vi vil samtidig påpeke at gode læringsorganisasjoner allerede har kunnskap om betydningen av god deltakeroppfølging og deltakerinvolvering og anvender metodikk som tar sikte på å ansvarliggjøre deltakeren for egen læringsprosess. Dette er også en stor grad av forklaringen på hvorfor enkelte organisasjoner lykkes bedre enn andre.

Skolelederforbundet støtter ikke forslaget om endrede tidsfrister og ønsker det erstattet av anbefalte tidsrammer. 18 måneder og 3 år kan for enkelte grupper helt klart være tilstrekkelig tid for å oppnå et selvstendig språknivå. Hvis alle læringsbetingelser er på plass vil de antagelig også klare det på kortere tid enn 18 måneder. Høye ambisjoner for deltakerne må kunne forventes av alle som jobber med læring. Høye ambisjoner vil føre til et ønske om mulig gjennomføring på kortest mulig tid. En endelig kortere tidsfrist enn i dag frykter vi bare vil medføre ytterligere stress for særlig den gruppen som har mange andre stressfaktorer som hemmer læring.

De øvrige paragrafene vi ønsker å gi innspill til angår i stor grad introduksjonsprogrammet og vi tar dem i nummerrekkefølge.

§4 - bestemmelsen som regulerer kommunens overordnede ansvar etter loven

Skolelederforbundet anser det som riktig å regulere ansvarsforhold og viser til punkt over om overordnet del av læreplanen hjemlet i opplæringsloven. Den gir gode muligheter for kunnskap om det læringsarbeidet kommunen faktisk har ansvar for og tilrettelegging for dette. Vi vil samtidig advare mot at kommunen gis adgang til å legge ansvaret for norskopplæringen til en privat aktør og ønsker like strenge bestemmelser for dette som for skoler etter friskoleloven.

§5 - bestemmelsen som regulerer fylkeskommunens ansvar etter loven

Skolelederforbundet ser det som en naturlig konsekvens av at fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring og at flere skal gis muligheter til videregående opplæring i sitt introduksjonsprogram. Videre vil vi påpeke at Utdanningsdirektoratet har igangsatt et særdeles viktig arbeid med språkløyper, som kan bidra til bedre læringsutbytte for alle elever. Språkløypene bør kanskje utvides med tema knyttet til opplæring av elever med kort botid i Norge og viktig andrespråkskompetanse/språklæringskompetanse viktig for at denne gruppen elever både skal lære språk og fag parallelt. Denne opplæringen sorterer under overordnet del. Det bør bli det samme også for den norskopplæring som kommunen har ansvar for, se kommentarer til §4.

§9 - om målgruppen for loven

Skolelederforbundet mener det er hensiktsmessig å endre målgruppen slik at unge under 18 år automatisk skal tilbys opplæring sammen med jevnaldrende, dog med nødvendig tilpasning, se under §5.

§11 - om kompetansekartlegging

Skolelederforbundet er kjent med alt godt arbeid som er nedlagt for å finne gode systemer for god kompetansekartlegging tidlig som kan danne grunnlag både for det arbeidet som skal gjøres av norskopplæringsinstitusjonene og annet arbeid som andre kommunale aktører skal utføre. Særlig vet vi at vi lykkes bedre når kommune og fylkeskommune evner å samarbeide godt og ta i bruk ulike tiltak i kombinasjon. Der hvor foresatte er viktige for barns læring, er NAV og andre kommunale støtteapparat viktig for voksnes læring. Da er det viktig med felles forståelse og samarbeid om tiltak. Her regner vi med det vil komme mere midler til utvikling av gode tjenester både gjennom IMDis KUM-midler og gjennom program som delprogram Sysselsetting i Groruddalssatsingen.

§12 - om karriereveiledning

Skolelederforbundet ser det som viktig at rett til karriereveiledning hjemles i loven. Dog ønsker vi å henvise til at evne til å ta kvalifiserte valg også innebærer ervervet karrierekompetanse som en læringsstrategi. Denne må øves og krever refleksjon. Vi mener derfor at denne paragrafen bør differensieres både med tanke på hvem som har ansvaret for den og muligheten til at denne rettigheten kan tas ut parallelt med norskopplæring/grunnskoleopplæring for grupper som vil ha behov for mer enn kun en veiledningstime gitt snart etter ankomst og før kunnskaper er ervervet om egne muligheter i et nytt land. Vi vil særlig vise til konseptet «klart jeg kan» som er utviklet av karriere Troms og som er tatt i bruk ved mange institusjoner. Vi oppfordrer til mer kunnskap om betydningen av slike tiltak opp mot erverving av ny og viktig kunnskap om hva som virker for deltakergruppen med lite skolebakgrunn fra hjemlandet.

§14 - om slutt mål for introduksjonsprogrammet

Skolelederforbundet støtter forslaget om slutt mål for introduksjonsprogrammet og at det søkes å gi deltakerne tiltak med utgangspunkt i deltakers kartlagte kompetanse og behov for tilleggskompetanse. Dog viser vi til kommentarer gitt til § 32 og 33.

§15 - om innholdet i og omfanget av introduksjonsprogrammet

Skolelederforbundet støtter departementets forslag til innhold i introduksjonsprogrammet. Vi henviser til kommentarer om samfunnskunnskap og retten til å få undervisning i denne på et språk man forstår. Vi oppfordrer til ny forskning om virkningen av denne undervisningen og en vurdering av om morsmålsstøttede tiltak kan gis mer målrettet med basis i kunnskap om de ulike målgruppene i et videre læringsperspektiv. Vi støtter fjerning av formulering om helårlig særlig under henvisning til at opplæring på videregående skoles nivå må anses som helårlig. Vi ber om at dette vurderes også for deltakere i fulltids grunnskole.

§16 - om varigheten av introduksjonsprogrammet

Skolelederforbundet viser til tidligere kommentarer knyttet til gruppen med lite skolebakgrunn fra hjemlandet. Vi støtter utvidelsen av programmet til 3 år for denne gruppen og etterlyser mer forskning på hva som kan virke der hvor vi i dag vet at selv 3 år ikke vil være tilstrekkelig for erverving av kunnskap nødvendig for en fast tilknytning til arbeidslivet. Vi frykter også at 3 til 6 måneder kan være for kort selv for deltakere med mye skolebakgrunn. Se også kommentarene til §32 og 33.

Vi vet per i dag at vi på landsbasis lykkes med 50% - altså at halvparten av alle programdeltakere faktisk går over i jobb eller utdanning. Vet vi at vi ikke vil redusere denne andelen dersom noen får kortet ned sin programvarighet?

§17 - om individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram

Skolelederforbundet støtter rett til en individuell plan og viser til tidligere kommentarer. Vi støtter også at den individuelle planen for norskopplæringen kan være del av samme dokument som planen om elementer i programmet. Det fordrer et samarbeid vi vet er fruktbart. Vi vet at det er utfordrende tidsmessig å ha denne på plass så tidlig som departementet legger opp til men mener det bør tilstrebes, samtidig som man anerkjenner og legger til rette for deltakers mulighet til å kunne påvirke planen i løpet av programmet i takt med økte norskkunnskaper, erkjennelse, kunnskap og egen karrierekompetanse.

§ 18 - om integreringskontrakten

Skolelederforbundet etterlyser forskning og utprøving i forkant av en lovbestemmelse om kontrakten. Det er mulig det bare er en naturlig følge av bedre samarbeid om individuell plan og at den gjensidige forpliktelsen deltakeren og kommunen inngår gir bedre mulighet til kvalitet i programmet. Dog frykter vi at dette lovkravet ikke er tilstrekkelig forberedt før ikrafttredelse av loven og at det derfor ikke er garantert at dette er et tiltak som vil ha ønsket effekt. Vår bekymring er også her størst for den målgruppen med liten skolebakgrunn fra hjemlandet. Vi støtter imidlertid med henvisning til kunnskap om hva som virker i læring det at det er foreslått å formulere tydelige krav og forventninger, men det krever også kunnskap om hvordan forventningene kan innfris.

Når det gjelder §32 i statsborgerskapsloven om oppnådd nivå B1 muntlig som vilkår for statsborgerskap, synes vi dette kravet er problematisk. BI er, jamfør innledende betraktninger om det europeiske rammeverket for språklige ferdigheter et svært høyt nivå for noen, samtidig som det er et lavt nivå for deltakelse i arbeidslivet i mange yrker.

Departementet ber særlig om at høringsinstansene uttaler seg om noen spørsmål. Når det gjelder spørsmålet om kommunens tilbud skal være forsvarlig, mener vi at et slikt krav er betimelig dersom det følger at det spørsmålet som er viktigst for våre medlemmer ivaretas, nemlig ønsket om at norskopplæring skal gis i ledede, kunnskapsbaserte organisasjoner med høy kvalitet og kompetanse. Dette mener vi kan ivaretas ved at generell del av læreplanen gjøres gjeldende også for norskopplæringen og at institusjonene som skal gi denne er i samme linje som andre institusjoner som gir lovpålagt grunn- og videregående opplæring.

Når det gjelder spørsmålet om opplæring i samfunnskunnskap og en tidlig prøve som må bestås, støtter vi ikke kravet om en bestått prøve tidlig. Selvsagt må deltakerne få opplæring i samfunnskunnskap. Dette inngår også i domeneene i læreplanen i norsk og samfunnskunnskap. Departementet henviser i sitt høringsnotat både til opplæring i norske verdier i mottak basert på

plansjer utviklet av Kompetanse Norge og til læreplanen i 50 timers samfunnsfag gitt på et fag deltakerne forstår. Skolelederforbundet mener at alt opplæring som forventes at skal gis og føre til læring er hjemlet i en læreplan og ikke i plansjer. Videre mener vi at læreplanen for 50 timers samfunnsfag bør revurderes og sees i lys av fagfornyelsen og i lys av alle nye tiltak i integreringsarbeidet. Vi mener at en tidlig prøve i samfunnskunnskap bare vil virke forstyrrende i læringsarbeidet og dermed ikke vil være læringsfremmende. Vi mener også at den språklige støtten som gis i opplæringen i samfunnskunnskap bør vurderes bedre anvendt i andre deler av læringsarbeidet, differensiert for ulike grupper. Derimot kunne vi ønsket oss noe tilsvarende nasjonale prøver i norsk og samfunnskunnskap, slik at våre medlemmer i opplæringsinstitusjonene kunne få verdifull kunnskap både om deltakerne våre som grunnlag for tilpasning av undervisningen.

Med vennlig hilsen

Stig Johannessen
Forbundsleder

Postadresse: Telefon: 241019 00
Postboks 431 Sentrum e-post: post@skolelederforbundet.no
0103 Oslo www.skolelederforbundet.no

Bankgiro: 8380.08.72599

Org.nr. 970 149406

Besøksadresse: Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo.